

SLOVENSKA ZEMLJA

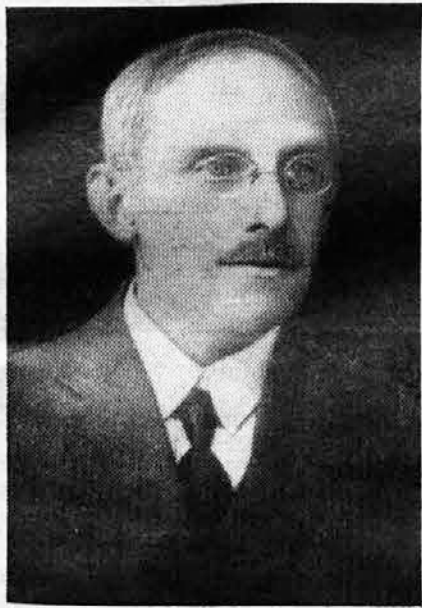
Glasilo slovenskega kmečko-delavskega ljudstva

Leto I. Izhaja začasno dvakrat na mesec ob četrkih popoldan. — Uredništvo: Ljubljana, Gradišče 2/1. — Uprava: Ljubljana, Trnovski pristan 14. — Tisk J. Blasnik nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren: L. Mikuš. — Poštni predal št. — Telefon št. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina mesečno Din 3-, četrletno Din 9-, letno Din 36-. — Čekovni račun št. 16.782. — Plača se lahko tudi v nerabljenih poštinih znamkah. — Oglasi po dogovoru po nizki ceni. — Za konsorcij in urednik Janez Kocmur v Ljubljani. **Štev. 4.**

Hrvati in Slovenci

Zagreb, dne 23. sept. 1935.

Pred vojno so živeli Hrvati in Slovenci v jako dobrih odnošajih. Čustve-

no so si bili tako blizu, da je bila pesem: Slovenec i Hrvat za uvijek brat i brat — takrat najpriljubljenejša politična pesem

na Hrvaškem — zares najlepši in najiskrenjši izraz dejanskega razpoloženja.

Res, da med nami ni prišlo do stalnega in sistematičnega sodelovanja na političnem področju, čemur se ne čudimo — kajti bili smo, lahko se reče, v dveh različnih državah, pa ni moglo biti skupnosti v političnem boju.

Toda v kulturnem pogledu je to sodelovanje bilo naravnost živahno. Od ilirskega gibanja pa do preobrata so slovenski in hrvaški pisatelji in pesniki bili v najživahnejši zvezi. Prišlo je celo do tega, da so pesniki nekateri slovenski pesniki v hrvaškem jeziku, a hrvaški obratno so z največjim navdušenjem sprejemali za svoje proizvode slovenske književnosti. Tudi ni bilo kulturnega društva ne med Slovenci ne med Hrvati, ki ne bi bilo pri vsaki priliki izražalo te hrvaško-slovenske vzajemnosti.

Hrvatov ni brigala medsebojna cepitev Slovencev na liberalce in klerikalce, niti njih ogorčeni medsebojni boj, čeprav nismo mogli razumeti, da se narod brez politične svobode more ukvarjati s tako neplodnimi stvarmi.

pokrajinskih pristojnosti, med pokrajini, namreč: „Vsak drug (kakor unitaristični) sestav bi vodil prej ali slej do pokrajinskih gospodarskih teženj, ki bi hitro našle izraza v tem, da bi vsak zvezni del skušal prikrito ali pa neprikrito potom trošarin, pristojbin in drugih upravnih ukrepov zavarovati svoje gospodarstvo in mu omogočiti razvoj na škodo drugih pokrajin.“ Zlasti drugi stavek je razločno samo pobarvan gospodarski. Pobavimo se z obema!

Piscu homo pritrtili, da je „jugoslovenstvo celotnostna misel“, to pa zato, ker je jugoslovenstvo politična ideologija, politična smer mišljenja. Ali da bi bilo jugoslovenstvo zato obličica najboljših rešitev, ker je politična, torej celotnostna misel, na to pa ne pristanemo. Jugoslovenska miselnost mora predvsem o sebi sami dokazati, da je dobra, da je najboljša, ali recimo samo: najizvedljivejša, potem jo bo mogoče šele med raznimi in različnimi političnimi miselnostmi izbrati kot tisto, ki bo verjetno najuspešnejša. Da sem jaz gospodarstvenik, bi napisal gornji stavek tako-le: „Pametna politika je najboljša obličica za vsa vprašanja.“ In pokazalo bi se, da je to naravnost — določitev pametne politike. „Jutrov“ strokovnjak je storil neprevidnost, da se je pri svojem glavnem izhodu oprl „ne samo na naše prepričanje, temveč celo na izkušnje iz praktičnega življenja“. Blagor mu za njegovo prepričanje, toda izkušnje iz praktičnega življenja naj ne bi pritegnili! Ali se ne bližamo že 18. obletnici, odkar že obstaja ta unitaristično urejena država? Ali je pisec prespal to precej dolgo in za ljudstvo zelo drago dobo? Ali ni piscu znano, kakšne in kolikšne spomenice pošiljajo neprestano prav gospodarske ustanove, ali res ne ve, da je vsaka teh spomenic ugovor proti načinu dosedajnega upravljanja gospodarstva? Kam naj torej pripiše od njega priznana obupna stanje ljudskih množic, ga vprašam!

Po našem mnenju ni dopustno vezati razlikovanje med unitarističnim in vsakterim drugim sestavom pokrajinskih pristojnosti na strah, da bodo samovladne težnje mednarodnega gospodarskega reda prešle med „posamezne dele državnopravno razdeljene države“. Za nas je vprašanje unitarizma, če vzamemo gospodarsko plat, v tem-le: Ne gre, da bi se s pomočjo unitarizma cela država izročala gospodarskim težnjam enega kroga v izrabljanje kot kolonija. In naj ta resnica še tako v oči bôde, ona kaže, da je „Jutrov“ pisec s svojim drugim, prej navedenim stavkom postavil vprašanje na glavo. Domnevati, da se bodo pokrajine iste države vzajemno ogrožale, more samo tisti, ki se boji, da te pokrajine nimajo skupnostne volje. In res govorijo jugoslovenci, kadar govorijo „politično“: Jugoslavija bo jugoslovenska, ali je pa ne bo!

Presoja razlogovanj strokovnjaka nam torej pokaže, da visi strokovnjak z vso svojo večino v zraku. Še bolj nevšečen pa postane vtisk potem, ako si ogledamo njegovo trditev, da „so načeta težka ideološka vprašanja našega narodnega in državnega življenja“. Strokovnjak se torej v uvodu svojih misli zaveda, da so miselnostne, politične smeri, ki gibljejo naše narodno in državno življenje, „načete“, najsi ljudske množice obupno stegujejo roke po delu in kruhu in bi torej današnji dan ne bil primeren čas za „načenanje“. Strokovnjak se celo tega zaveda, da so načeta „težka“ vprašanja političnih miselnosti. Ker pa pravilno povdarja, da je jugoslovenstvo ideologija, sloni cel njegov članek na spregledu, da je uvodoma sam povedal, da je med „načetimi težkimi vprašanji“ brez dvoma tudi „jugoslovenstvo“. Po njegovih lastnih besedah in po številnih objokovanjih v „Jutrovih“ uvodnikih. Zato spregleduje strokovnjak, razlikovalec političnih in gospodarskih vprašanj, tudi to, da proglašja za najboljšo obličico tisto miselnost, ki po njegovih lastnih besedah spada med „težka in načeta vprašanja“.

Da razloži zanešenjaštvo, si je izposodil strokovnjak človeka, ki je sposoben „pisati pesmi“, najsi je bolan in lačen in v zaduhli podstrešni sobici; ta človek je pa kljub vsem tem prilastkom „daleč proč od potreb stvarnega življenja“. Mnenja smo, da je bolan, lačen in v zaduhli podstrešni sobici prebivajoč človek „sredi potreb stvarnega življenja“, da je celo srečen lastnik visoke duhovne moči, ako kljub temu še „piše pesmi“. Njegove, v boleznih, lakoti in v zaduhli podstrešni sobici porojene pesmi bodo, če bodo imele umetniško vrednost, verjetno zelo razgibale ljudske množice, ji dale poguma za boj v potrebah stvarnega življenja, jih navdihnile z odgovornostjo in morebiti privedle do zmage težnje pesnikovih pesmi. Morebiti bo pesnik sam res „gori plačal“, da bi pa bilo to že dovolj za zanešenjaštvo, za neresnost, zelo dvomimo. Mi temveč z večjo pravico strokovnjakov uvodnik po vsem, kakor smo si ga ogledali, in sredi obeležja, v katerem je zagledal beli dan, ocenimo kot — izdelek zanešenjaštva, ker sloni na ustvarah, protislovjih in na nestvarno pogledanem temeljnem vprašanju, katera je za slovensko ljudstvo najkoristnejša, toda s slovensko častjo združljiva politika. Upravičeno slutimo, da je strokovnjak s pesnikom-zanešenjakom hotel zadeti slovensko miselnost, slovensko politiko, in zato tudi odločno pobijamo in odklanjamo nazore strokovnjaka z zadoščanjem, da smo na njih samih zalotili — zanešenjaštvo.

Ko je ob zanjih volitvah v ljudsko zbornico agitiral zase g. Mohorič, je bilo „gospodarsko strokovnjaštvo“ glavni razlog za njegov politični nastop med nami. Takrat je bilo gospodarstvo sestavni del politike. Isti kandidat je pobijal na mnogih shodih fašistično miselnost radi njene celotnosti,

Kmetje, delavci!

Pridružite se našemu gibanju, postanite naročniki

„Slovenske zemlje“,

ki je glasilo slovenskega kmečko-delavskega ljudstva.

Agitirajte zanjo, pridobivajte jej naročnikov!

Prečitanih števil ne zavržite, ampak jih dajte naprej!

Današnji čas ne potrebuje omahljivcev, ampak pogumnih mož!

Dr. Ivo Štampihar:

Zanešenjaki ali zažepnjaki?

In vendar v prejšnji številki navedeni odlomek pohorske objave stvarno ni napačen. Povedan je napačno. Zakaj vsa javna vprašanja, tudi javna gospodarska vprašanja, so politična vprašanja. To bomo lahko dopovedali tudi strokovnjaku, tembolj, ker je njegov lastni članek — političen. In če upoštevamo, da pohorske objave niso izdelali naivneži ali nevedneži, temveč politiki, ki so odgovorni za stanje naših dni in katerih značilnost je, da jim je politika poklic, razumemo to objavo celo kot posredno izraženo priznanje popolnega poraza tistega temeljnega načela JNS.

Vsakdo, ki je pozorno prebral strokovnjakov uvodnik, je moral spoznati, da udarnice niso gospodarske, temveč politične in da samo zvenijo gospodarsko, ker je članek napisan tako, da si pisec občutljivo usvaja značaj gospodarstvenika. Pisec je n. pr. izvedel celo zgradbo svojih misli iz sledečega naziranja: „Jugoslovenstvo je celotnostna (totalitarna) misel in zato obličica (formula), po kateri so najboljše rešljiva vsa vprašanja (problemi) duhovnega in stvarnega (materialnega) življenja naroda in države.“ In v četrtem odstavku naletite že na tisti značilni strah pred kitajskimi zidovi, ki se bodo vzdignili, ako prodre misel

isti kandidat je trdil, da se bori v politiki proti zanašanju balkanskih razmer v gospodarstvu med naše gospodarske potrebe. Bilo mu je videti, da razume, da se spričo raznolikosti kulturnih stopenj pokrajin države tudi gospodarstvo ne da voditi po vodoravno enotnem načrtu. Poleg neštetihih gospodarskih kritik v samem „Jutru“ imamo torej na razpolago spet strokovnjaka, ki očitno ne stoji na višku slovenske politike, katerega agitacija pa bistveno nasprotuje nazorom „Jutrovega“ uvodničarja.

Zato se nam v zavesti, da pri „Jutrovi“ skupini in sploh vsch unitari-

stih ne smemo računati z naivnostjo, vriva upravičeno tudi mišljenje, da slični uvodniki, slični zagovori utvar niso samo plod političnega zanešenja, temveč še kaj hujšega. Nad celim delovanjem teh politikov visi izrazita senca edine politične misli, kateri so bili vedno zvesti: misli na pridobitev oblasti. Imenujemo to misel — zažepnjaštvo. Kdor misli samo na to, da bo imel oblast, in kdor hoče oblast radi oblasti, ta misli na svoj žep. In takemu je tudi bolni in lačni pesnik v zaduhli podstrešni sobici zanešenjak, ker ne misli na svoj žep. Samo radi tega. Konec.

Pavel Kreutzer: „Nacionalizem“

Ljubljana, septembra 1935.

Kakor si moderen človek v marsikateri stvari ni na jasnem, tako večina ljudi pri nas tudi prave narodne zavesti ne pojmuje pravilno.

To nam dokazuje predvsem razmah slepega nacionalizma v zadnjih letih, ki sicer ljudstva ni mogel navdušiti in kaj prida pritegniti za seboj, ki je pa žal še bolj zmedel naše pojme o narodni zavesti. Enako kot pri naših sosedih, se je tudi pri nas naglašala le nacionalna skupnost, ničesar se pa ni storilo, kar bi bilo v korist vzajemnosti in splošnemu blagostanju naroda in človeštva vobče.

Resnična narodna zavest obstoja v tem, da posameznik ne hlepi le po osebnih koristih in lastnem udobju, ampak da je vse njegovo delo in življenje usmerjeno tudi v korist skupnosti, predvsem seveda njegovega lastnega naroda. Prava narodna zavest izključuje vsako samovoljo, nasilnost, nestrpnost ter vpliva pomirjevalno in v duhu strpnosti tako glede lastnega narodnega kakor tudi mednarodnega življenja. Vsem in vsakemu narekuje skrajno požrtvovalnost, pravičnost in spoštovanje do ljudi istega naroda. Taka narodna zavest pospešuje mirno sožitje, ker narekuje tudi skupnosti spoštovanje do poedinca in nas vzpodbuja k idealnemu človeškemu medsebojnemu razumevanju in čustvovanju.

Svoje narodne zavesti ne pokazujemo s tem, da vpijemo, kako smo nacionalni, ničesar pa ne storimo za resnični napredek naroda. V tej smeri je treba ljudsko miselnost preobraziti in narodu predvsem z delom dokazati, da res z njim delamo in zanj čutimo. To še prav posebno zato, ker smo v preteklih letih spoznali, da kljub povdarjanju nacionalnosti nismo prav nič napredovali. To je bilo le zato, ker

je bil ves ta nacionalizem le maska, pod katero so nekateri prenapeteži skrivali svoje protinardno početje, medtem ko se za resničen napredek in znosnejše življenje niso prav nič zmenili. Toda tudi ta izkušnja nam je bila potrebna, da smo spoznali, kakšna narodna zavest ne sme biti.

O bistvu prave narodne zavesti je že Stjepan Radić rekel: „Narodnost je nekaj globljeja in širšega kot sam narodni jezik. Narodnost dobi svoj pravi pomen le tedaj, če brani in razvija človečanstvo, to se pravi le v toliko, kolikor s pomočjo narodnosti ljudstvo boljše gospodari in znosnejše živi.“

Če razumemo pod besedo človečanstvo predvsem zaščito življenjskih pogojev delovnega ljudstva, nam postane takoj tudi jasno bistvo in naloga prave narodne zavesti. Golo poudarjanje nacionalizma brez resničnega dela za narod, je le demagogija, za katero posamezniki skrivajo izkoriščevalne namene. Resnično naroden človek se mora zavedati tako svojih pravic kakor tudi svojih dolžnosti in prava narodna zavest je le tista, ki temelji na svobodi duha in prepričanja, na pravici do življenjskega obstanka in dejanski enakopravnosti vseh ljudi.

Nacionalizem, kakršnega smo zadnje dobo preživeli, se je pa vedel, kakor da je sam sebi namen. Pod njegovim plaščem so se zgolj posamezniki okoriščali in tak nacionalizem narodu ni mogel prinesiti nobenih koristi. Prizadejal mu je le škodo, ker je ljudi zavajal v nestrpnost in celo v ubojstva.

Danes je marsikdo sprevidel, da smo pod geslom lažnega nacionalizma prišli polagoma ob vse državljanske pravice in zaradi te izgube v zagato tudi naše javno življenje. Zato upamo,

da bo ostal nacionalizem v tej spaličeni obliki le neuspeh poizkus nekaterih naivnežev, ki hočejo narod speljati na napačno pota.

Treba je torej, da smo si na jasnem, kaj je prava narodna zavest. Pravo narodno zavest morejo imeti le pogumni, požrtvovalni in pošteni ljudje,

Konsorcij „Slov. zemlje“

V petek, 11. t. m. dopoldne se je sestel v Ljubljani konsorcij „Slov. zemlje“, ki ga tvorijo: **Černe Jožef**, kmetovalec, Šiška 39; **dr. Dobovišek Rudolf**, ljudski poslanec in odvetnik, Celje, Gosposka ulica 10; **Kelemina Matko**, kmetovalec, Grabe pri Središču ob Dravi; **Kocmur Janez**, referent OUZD v pok., Ljubljana, Gradišče 2/I; **Koren Peter**, trgovec, Črnomelj; **dr. Lončar Dragotin**, gimn. ravn. v pok., Ljubljana, Gledališka ulica 10/I; **Lubienski Stanislav**, kmetovalec, Jarenina pri Mariboru; **Špehar Franc**, kmetovalec, Gorica pri Vinici 6. — Razen zadržanega Kelemine so bili navzoči vsi imenovani, ki so kooptirali v konsorcij še nenavzoča: **Horvat Pavle**, posestnik, Mala nedelja, in **Jevšnik Franc**, kmetovalec, Kozje 64.

Vsa poročila so bila po debati, ki so posegli vanjo vsi navzoči, soglasno

ki se zavedajo svojih državljskih, narodnih in človeških pravic, pa tudi svojih državljskih, narodnih in človeških dolžnosti. Takih nam je treba in take hočemo vzgojiti, ker bomo le s takimi lahko popravili škodo, ki so jo narodu napravili kričavi preroki lažnega nacionalizma.

sprejeta. Ugotovila se je popolna enotnost zlasti v pogledu na vsa načelna vprašanja.

Po zaključeni debati se je oblikoval konsorcij tako, da mu je za mariborsko okrožje predstavnik **dr. Kukovec**, za ljubljansko **dr. Lončar** in skupni tajnik **Kocmur**, ki je obenem urednik „Slov. zemlje“.

Uprava lista in blagajna konsorcija se poveri **Kreutzerju Pavlu**, zasebnemu nameščencu v Ljubljani, Trnovski pristan 14.

S tem je storjen velik korak naprej v našem gibanju, ki med somišljeniki ne bo ostal brez ugodnega odziva, da se bodo s podvojeno silo podali na delo.

Konsorcij si je pridržal proste roke, da se razširi. Vrata za sodelovanje so vsakomur odprta.

Po zaključku lista smo prejeli pismo sledeče vsebine:

Ljubljana, dne 16. oktobra 1935.

Uredništvo „Slovenske zemlje“

Ljubljana.

Naznanjam Vam, da izstopim iz konzorcija „Slovenske zemlje“.

Isto velja za **Franc Jevšnika**, katerega sem prijavil brez njegovega izrecnega pristanka.

Z odličnim spoštovanjem

Dr. Dobovišek Rudolf s. r.
narodni poslanec.

Javnim nameščencem!

Ljubljana, 6. oktobra 1935.

Zadnje znižanje prejemkov je tudi mene občutno zadelo, čeprav spadam v vrsto boljše plačanih nameščencev. V odgovor je začelo odpovedovanje časopisov in revij, izstopanje iz društev, knjižnih založb itd. Vse vprek, v množicah. Začel sem razmišljati, pa sem se vprašal: Ali je to prav?

Med društvom in društvom je razlika, prav tako ne smemo metati vsega tiska v en koš. Odpovedati list ali revijo protidemokratske smeri je dolžnost, zapustiti organizacijo, ki samo jemlje, od sebe pa ne da fige, je zapoved demokracije. Dolžnost in zapoved vsakemu, ki je za svobodo in človečanstvo.

Spomnil sem se trboveljskih rudarjev in jeseniških plavžarjev, delavcev tekstilnih tovarn in drugih — spomnil sem se njihovih gladovnih stavk in vseh težkih mezdnih bojev, ki so bili zame tedaj samo zanimivo časopisno berilo in nič drugega. Spomnil sem se pa tudi, da delavci tedaj niso izstopali iz svojih kulturnih organizacij, niso uničevali svojega tiska, ampak nasprotno: še bolj so se jih oklenili.

Pred mesecem bi še sanjal ne, da bom kdaj pisal v „Slov. zemljo“ — smeli pogum jeseniškega delavca in krepka beseda kmeta iz ljubljanske okolice pa so mi potisnili v roke pero, da se pridružem razboritemu mlademu zdravniku,

Slovinci in Jugoslovani

Predavanje Ivana Cankarja v ljubljanskem Mestnem domu 12. aprila 1913.

(Konec.)

Naši do omedlevice navdušeni Ilirci pa niso pozabili samo na slovensko kulturo (slovenskega jezika itak nikoli niso znali), ne samo na Trubarja, Prešerna in Levstika, temveč pozabili so navsezadnje kar sami nase, na svoje ime in na svojo domovino. Pravega Ilirca je sram, da stanuje v Ljubljani, ne pa v Šabcu ali vsaj v Varaždinu. —

To, kar Ilirci počenjajo, je že delirij. Hvala Bogu, da teh Ilircev ni veliko — skoraj na prste bi jih lahko naštel.¹⁶ Meni se ne da očitati, kar so očitali Rostoharju, da ne pridem med ljudi, med ljudstvo. Še prav zelo pridem med ljudstvo: in če bi hotel povedati, kaj mi-

¹⁶ Tu je mislil Cankar v prvi vrsti na prof. dr. Franca Ilešiča.

sli preprost človek o jugoslovanstvu, kakor si ga Ilirci mislijo, bi moral biti grob. O kakšni ilirski navdušenosti pa v slovenskem narodu še govora ne more biti — to veste prav dobro vi sami in nemno bi se mi zdelo, če bi se lagali drug drugemu v obraz.

Ostane še stvar, ob kateri človek ne ve, če bi se zasmeljal, ali razjokal. To je jugoslovansko jezikovno vprašanje, ki ga niso bili postavili avstrijski diplomatje, mojstri v neumnosti, temveč navdušeni ljudje, ki nobenega jezika ne znajo. Posledice tega vprašanja že trdo občutimo — naši listi pišejo tako zanikerno slovenščino, da se zgražajo ob nji že skoraj vpokojeni poštni uradniki. Jaz spoštujem radikalnost, ki je bila od nekdanjega čednost mladine. Ali če ta radikalnost zahteva, da pade slovenščina samo zato, ker sta padla Odrin in Bitolj, tedaj hvala ležno odklanjamo to radikalnost. — Zadnjič me je srečal na cesti znanec: „Odrin je pal!“ — „Je že prav, že prav, ampak

srečke umetniške loterije še vendarle niso razprodane!“¹⁷

To je: premalo gledamo nase, premalo mislimo nase! Ljudje so zdaj med nami — saj jih lahko vsak dan slišite — ki bi nas najrajši kar prodali — kar dali vbočajme. Imenuj se danes v Ljubljani Slovenca, pa boš tepen, ne od nemških, temveč od ilirskih šovinistov.

Meni pa se le zdi, da ostanemo pri tej svoji stari in naradni misli, vkljub vsem radikalnonarodnim strahopetcem. Strahopetci, res, to je prava beseda. Zakaj še pred par dnevi sem bral izpod peresa takega oblastnega Ilirca članek, ki odklanja naš stari narodni program, zedinjeno Slovenijo, iz edinega razloga, ker bi tega programa uresničenje ne bilo po volji Nemcem!

¹⁷ Miglaj na ceneno navdušenje, ki ničesar ne žrtvuje, a najmanj za slovensko kulturo.

Takemu radikalnemu učenjaku postavi mo kar spomenik!

Najbolj gnusni, res — gnusni! — pa se mi zde tisti ljudje, ki čisto brez vzroka in povoda spravljajo v zvezo s političnim jugoslovanskim vprašanjem še slovenski jezik. Kar ponujajo ga, kar mečejo ga čez mejo, še ne vprašajo, kdo bi več zanj dal. Jaz še nisem videl **Hrvata**, ki bi prišel ponujat k nam svojo hrvaščino. Pri nas je pa drugače! („Slovenec“, — „Matica“!) Tako smo siti svoje kulture, da nam je že odveč in da bi jo najrajši kar vrgli čez plot. —¹⁸

Rekel sem, kaj da je najbolj potrebno in edino koristno, če hočemo doseči svoj slovenski kulturni in jugoslovanski politični cilj. Naj dela vsak, kakor mu je dano; jaz sem delal.“

¹⁸ Kdor želi bolj natančno razumeti smisel teh besed, naj bere podlistke pod naslovom: „Malo popravka“ v „Sloveniji“.

ki mu beda ne jemlje poguma. Gotovo se godi vsem slabše kakor meni, in če oni ne ubupajo, bi bil greh, če bi metal jaz puško v koruzo.

Program „Slov. zemlje“ razumem popolnoma. Ne oglašam se, da bi ga zagovarjal, ker govori sam za sebe. Kdor sedi pri polni skledi, ga ne bo razumel. Moja skleda sicer ni zvrhana, a prazna pa tudi ne, pa se kljub temu oglašam. Pero mi je potisnila v roke misel, da zaveden delavec ne odpove svojega tiska, ne zapusti svojega društva in knjige, pa najsi je tudi vržen na cesto, ker ve, da so mu ti najljubši prijatelji tudi takrat, ko ga vse zapusti in je navezan le na svojo lastno silo. Zato mislim, da ni v redu, če se javni nameščenci znašamo nad društvi in tiskom, ki nimajo nobene opravka z dogodki zadnjih dni.

Ne rušimo lastne kulture, ne izpodkopavajmo temeljev, na katerih stoji vsa naša duhovnost, naš napredek in obstanek. Mislimo na svoje otroke; dajmo, da bo vsaj njim kdaj bolje. Glejmo, da nas

zgodovina ne bo obsodila! Ne pozabimo, da smo sinovi slovenskega naroda, ki se pravkar zbira v obrambo svojih pravic, ki so tudi naše pravice. Pravica duhovnih, političnih, gospodarskih in socialnih. Poglejmo, s kakšno samozavestjo se oklepa delavec svojega, s kakšno odločnostjo stopa kmet na plan. Oba se združujeta in si podajata roko, mi pa, ki bi morali biti sol naroda, pa stojimo ob strani! Pri prvih velja: Čim večji pritisk, tem večji odpor — mi pa razdiramo še tisto, kar so ustvarili naši predniki s tolikim trudom! Ne tako, tovariši! Del celote smo, del naroda — gradimo še naprej, kakor so gradili naši očetje, pripravljamo svojim otrokom boljšo bodočnost.

Pridružimo se kmetu in delavcu, doprinesimo vsak po svojih močeh k zmagi, ki mora priti. Bila bi sramota, če bi sedli k skledi, ki so jo napolnili drugi. Pomagajmo pri zgraditvi Slovenske ljudske fronte!

J a v n i n a m e š č e n e c.

Domača politika

Padla je beseda o janičarjih od strani, od katere bi je najmanj pričakovali. Kaj pomeni izraz janičar? — Pred več stoletji so odvajali Turki s svojih vpadov v naše kraje mlade ujetnike globoko doli na jug, kjer so jih vzgojili po svoje tako, da so pozabili na svoj materni jezik in na vero svojih očetov. Mladeniče, po večini hrvaške in slovenske krvi, so izvežbali v vojnem rokodelstvu, ki so se ti v njem posebno odlikovali v bojih zoper svojo rodno kri, krščansko kulturo in zapadno civilizacijo. — Ali mi zatajujemo svoj jezik in se borimo zoper vero svojih očetov? Gospod, ki je izrekel to obrekovanje, naj pogleda najprej samega sebe in se potipa za svoj žep, pa se vpraša, kdo ga plača in zakaj ga plača.

Pomembna izjava. Zagrebški „Obzor“ z dne 9. t. m. poroča iz Kragujevca m. dr.: „V Kragujevac je dopotoval Miša Trifunović, upokojeni minister in član izvrševalnega odbora Jugoslovanske Radikalne Zajatnice (JRZ), da organizira krajevni odbor stranke. Izjavil je: Prišel sem po naročilu vodstva JRZ in na izrecno željo šefa Ace Stanojevića. Prišel sem, da vam sporočim novo politiko, ki se je začela z nastopom vlade M. Stojadinovića in ki se vse bolj približuje svojemu končnemu oblikovanju. Ta politika stremi za popolno spojitvijo bivše radikalne stranke, bivše Slovenske Ljudske Stranke in Jugoslovanske Muslimanske Organizacije v eno samo močno narodno stranko. No, to pa še ne pomeni, da bi v JRZ ne sprejeli tudi pristašev drugih strank. Bivša radikalna stranka je bila vedno bojevnik za svobodo in demokracijo. Politične stranke se ne bodo več ustanovljale od zgoraj navzdol na državne stroške in z brezplačnimi vlaki.“

Shod „združene opozicije“ v Ljubljani. Glede shoda, ki ga sklicujejo neke nam neznane osebe za nedeljo, 20. t. m. dopoldne v dvorano sokolskega doma na Taboru v Ljubljani pod imenom „združene opozicije“, smo pooblaščenji izjaviti: Shod je napovedan brez vednosti g. dr. Vladimira Mačka, ki se shoda seveda ne udeleži, prav tako kakor tudi ne gg. Davidovič in Jovanovič. Shod sploh nima nobene zveze z našim gibanjem. Mistifikacija se sama obsoja, obenem pa kaže, s kakšnimi metodami se mora boriti naše gibanje.

Ob zaključku lista smo zvedeli, da so sklicatelji zgoraj omenjenega shoda v prijavi shoda navedli kot govornika tudi našega glavnega predstavnika za mariborsko okrožje gospoda dr. Vekoslava Kukovca, ne da bi ga bili prej

vprašali. Kaj naj rečemo k takemu postopanju. — Shod se ne bo vršil, ker tudi Sokol ne da dvorane, kar je tudi moralo biti sklicateljem že pred sklicanjem shoda znano.

Teško je. Minulo soboto so se zbrali nekateri poslanci, senatorji in bivši kandidati na Jeftičevi listi na zaupen sestanek pod vodstvom dr. Marušiča in Puclja, to pot v mali dvorani v prvem nadstropju hotela „Metropol“ v Ljubljani. Govor je bil o taktiki v narodni skupščini in „slovenski fronti“ ali „združeni opoziciji“. To pot so bile debate bolj pohlevne. Res, težko je.

Našim somišljenikom, ki jim razmere to dopuščajo, priporočamo v naročbo tednik „Slovenijo“, glasilo slovenskih intelektualcev, ki izhaja že četrto leto in se ves čas krepko bori za slovensko stvar, pa tudi za pravice delovnega ljudstva. Pri „Sloveniji“ sodeluje tudi več naših somišljenikov. Naroča se pri upravi v Kranju, uredništvo je pa v Ljubljani. Priporočamo ga zlasti izobražencem.

Nov delavski list. V Ljubljani je začel izhajati list „Delavski obzorje“. Izhajal bo vsako drugo soboto. Za konsorcij in uredništvo podpisuje Rudolf Rojc, delavec. V uvodni besedi izjavlja uredništvo in uprava m. dr.: „List želi biti delavski in last vseh poštenih delavcev, ki čutijo potrebo po skupnosti v vsakdanjih življenjskih bojih, ki žele konca razprtijam in zdražbam med različnimi delavskimi skupinami, ter bo stremel dvigniti naš delavski razred v vsakem pogledu.“ List vabi k sodelovanju tudi intelektualce.

Matere, ki so nas obiskale in nam izročile v objavo pojasnilo v zadevi njihovih sinov, opozarjamo, da je zapisano: „Trkajte in odprlo se vam bo — prosite in vaša prošnja bo uslišana.“ Zapisano je še mnogo takega. Samo mimogrede bodi omenjeno, da dovoljuje prošnje tudi ustava.

Obsojeni komunisti. Državno sodišče za zaščito države v Belgradu je obsodilo Vaso Prlija na dve leti in pol, Milana Gavrilovića, Bujanovića, Srdelića, Spasića in Markovića vsakega na eno leto, ostale obtožence pa na manjše kazni, vse radi propagande komunizma.

Prepovedan tisk. Ministrstvo za notranje zadeve je prepovedalo uvažati in širiti v naši državi knjigo „Die Verantwortlichen am Weltkrieg“, ki je izšla te dni v Leipzigu. — Zabranjena je brošura „Za amnestiju!“, ki je izšla v Zagrebu. — Državno tožilstvo v Ljubljani je zaplenilo št. 16 v Ljubljani iz-

hajajočega tednika „Bojevnik“ od 29. septembra t. l.

Za svobodo tiska se je izrekla zagrebška sekcija Novinarskega združenja Jugoslavije, ki je izdelala tudi obširen predlog in ga predložila vladi. — Kakor zvemo, izdeluje osnutek novega tiskovnega zakona „presburo“.

Beležimo. V nedeljo, 6. t. m., je vrgel naš urednik med 6. in 7. uro zvečer v poštni predal glavne pošte v Selenburgovi ulici v Ljubljani z 1.50 Din frankirano pismo, ki ga naslovnik (Pred škofijo) še do danes ni prejel. Listonoša, ki naslovnika dobro pozna, izjavlja, da pisma ni dobil v dostavo.

Iz uredništva in uprave

Četrto številko „Slov. zemlje“ smo izdali v pomnoženi nakladi, pa je ni treba vračati nikomur, kdor jo prejme na ogled, a je ne misli naročiti. Kdor bi jo pa rad naročil, naj to stori z dopisnico, da mu pošljemo s peto številko položnico za nakazilo naročnine. Lahko pa pošlje denar tudi po poštni nakaznici na naslov: Uprava „Slov. zemlje“, Ljubljana, Trnovski pristan 14. Ne pozabiti navesti, če gre za novo ali za podaljšanje stare naročnine. Tudi naslov bodi natančen.

Našim dopisnikom. Tudi v današnjem listu smo morali večino dopisov znatno skrajšati; omejili smo se le na najbitnejše, da je lahko prišlo več na vrsto. In še je moralo mnogo izostati. Vse priznanje in najlepša hvala vsem dopisnikom — toda naj pomislijo, da je list majhen, pa naj se zato omejujejo le na najvažnejše, na tisto, kar more zanimati vse. Mnogo mora izostati ne po naši krivdi. Dopisi brez podpisa ali z nezadostnim naslovom (samo s šifro) gredo v koš. Kdor ne zaupa nam, ne more zahtevati, da bi mi njemu, pa najsi ima še tako pošten namen.

Radi naraščajočih poslov sta se uredništvo in uprava „Slov. zemlje“ razdelila. Uredništvo je, kakor doslej, v Ljubljani, Gradišče št. 2/I — uprava pa v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14, ki jo je prevzel naš sodelavec g. Pavel Kreutzer. Naročila, reklamacije, denarne nakaznice in sploh vse, kar zadeva upravo lista, je naslavljati odslej na upravo. Pri denarnih nakazilih naj se v pismu, na hrbtu položnice ali na nakaznici navede, za kaj je denar, ali gre za novo naročnino ali za njeno podaljšanje, pa tudi natančen naslov naročnika.

Mesec „Slov. zemlje“ lepo uspeva. Prijavilo se je že lepo število naročnikov in še vedno se oglašajo novi. Mnogi so plačali po več naročin za take, ki je sami ne zmorejo. — Ponekod še ni poskrbljeno za kolportajo, pa prosimo somišljenike, da jo organizirajo. List bi se moral dobiti vsaj v vseh prometnejših prodajalnah časopisov. Damo znaten popust. — Opozarjajte sosedo na list, pišite svojim sorodnikom, znancem in prijateljem, da ga naroče. Zahajajte le v lokale, kjer je „Slov. zemlja“ in podpirajte v prvi vrsti sploh le svoje somišljenike. Tudi nasprotniki delajo tako. — Hitite — število naročnikov se mora ta mesec podvojiti!

Intelektualcem! Iz dosedanjih števil „Slov. zemlje“ lahko vsak razvidi naše smernice. Mislimo, da ne more biti razumnika, ki se je že kdaj pečal brez predsodkov z vprašanji, ki jih obravnava naš list, da ne bi odobral in podpiral našega boja po svojih močeh. Podpre ga s tem, da naroči list in propagira njegovo misel s pridobivanjem novih naročnikov. Tudi samo z naslovi oseb, o katerih je pričakovati, da postanejo naročniki, nam je ustrezno. Kako ves drugačen je v tem pogledu preprosti človek, kmet in delavec! Ro- ka mu je okorna, truden je od dela, ko-

maj zmore pisalno pripravo, pa se vendar vsede in napiše. Težki časi so; toda prav zato je dolžnost slehernega inteligenta, ki s simpatijami spremlja naše gibanje, da stori svojo dolžnost.

„Alma mater“, glasilo hrvaških visokošolcev, ki izhaja tedensko v Zagrebu, je ponatisnilo v svoji četrti letošnji številki iz „Slov. zemlje“ poziv „Tovarišem akademikom!“ Želimo, da bi naši somišljeniki na zagrebških visokih šolah agitirali med ondotnimi Slovenci za naš list in ga zahtevali tudi po vseh lokalih, kjer se shajajo Slovenci. Zahtevajo ga naj tudi po trafikah in prodajalnah časopisov. Dozdaj so nam vrnil list samo štirje zagrebški javni lokali; pri vpogledu v seznam tamošnjih Jeftičevih volilcev smo opazili, da smo bili v zmoti, ko smo ga jim bili poslali. Prosimo tudi naše hrvaške sobojevnike, da pomagajo širiti našemu listu korenine.

Iz naših krajev

Zbor absolventov kmetijskih šol. V nedeljo, 1. septembra t. l., se je ob praznovanju 25 letnice Kmetijske šole v Št. Juriju ob južni žel. vršilo pomembno zborovanje absolventov kmetijskih šol, na katerem smo opazili predvsem mlajšo kmečko generacijo, ki je s priznanja vredno zrelostjo in resnostjo razpravljala o celi vrsti vprašanj, ki jih teža današnjega časa stavlja na našega kmeta. — Največji moralni uspeh tega zborovanja je v tem, da so bili sprejeti vsi sklepi soglasno, čeprav zborovalci bržčas niso bili vsi istega političnega prepričanja. Zadnja leta gospodarske stiske, ki je našega kmeta tako pritisnila ob zid, so ga hkrati prisilila, da prepuščen samemu sebi in oropan skoro vseh svojih organizacij, išče samostojne rešitve iz tega položaja. Najbolj naprednemu delu slovenskih kmetov — absolventom kmetijskih šol — se je posrečilo, da so pokazali enotne poglede na nekatera najbolj aktualna vprašanja, ki zadevajo kmečki stan kot celoto. Sklepi, ki jih radi premajhnega obsega lista žal ne moremo objaviti v celoti, vsebujejo zahtevo po ustanovitvi kmečkih zbornic, zaščito kmečkih dolgov in posestev, kakšna bodi kmečka organizacija itd. J. D.

Iz obrtniških krogov. Znižanje uradniških plač je tudi nas obrtnike hudo zadelo. Zdaj na jesen bi morali imeti največ dela, pa ni naročnikov, ker ni denarja. Novega dela čevljarji in krojači že prej nismo imeli dosti, na jesen ga pa je bilo vendarle nekaj zaradi šole in hladnejšega vremena. Letos je izostalo skoro popolnoma. Še za tisto delo, ki sem ga bil že opravil, ne dobim plačila. Eni pridejo, pa pravijo, da ne morejo, druge je pa sram in sploh ne pridejo blizu. Poznam družino s strganimi podplati, ki se ne oglaš, dasiravno ima pri meni več parov popravljenih čevljev. Lanj sem imel pomočnika, čeprav bi lahko vse opravil sam; imel sem ga zato, ker je že dolgo pri meni in sva drug z drugim zadovoljna. Davkarija je za to zvedela pri bolniški blagajni in mi predpisala davek, kakor da sva imela oboje vse leto polne roke dela. Včasih bolniška blagajna ni dajala takih podatkov. Dolgujem na davkih, bolniški blagajni, za elektriko; vsi pritiskajo, jaz pa od nikoder nič. Hudo je. Gospodar, sam obrtnik, čaka na najemnino, ker ve, kako je. Mojemu sosedu, krojaču, se godi še slabše. Več oblek mu visi v delavnici, naročniki pa ne pridejo ponje, ker nimajo. Sina ne more poslati v šolo, ker ne zmore šolnine. Kam naj se obrnemo. Še prositi se skoro ne da; povsod pravijo najprej: Plačaj! Plačuješ koleke, pristojbine, zamudiš čas, pa nič! Če kmet, delavec in uradnik nimajo denarja, tudi obrtnik in trgovec ne moreta obstati. Vse se vrti kakor v

krogu, iz katerega ni izhoda. Prej ne bo boljše, dokler delovni stanovi ne vzamejo sami svoje usode v roko. Lepo se Vam zahvalim za objavo teh vrstic in ključem: Le vkup, vsi delovni stanovi! J. P., čevljarški mojster.

Jesenice—Sava. Slišim, da nekaterim ni všeč program „Slov. zemlje“; to razvidim iz neke opazke v zadnji številki lista samega. Kaj jim ni všeč? Narodni, kulturni, politični, gospodarski ali socialni del? Programa, ki bi ustrezal vsem, nikoli ne bo, dokler bodo tlačeni in tlačitelji, izkoriščani in izkoriščevalci. Še premalo je v programu; a že to, kar je, je za današnji čas dosti. Naše gibanje ni samo duhovno, ampak tudi socialno. Ljudstvo ne bo imelo od vseh svoboščin nič, če ne bo imelo kruha. Obe zahtevi, klic po državljan-skih svoboščinah in po kruhu, sta tako tesno vezani druga na drugo, da se ne dasta ločiti. — V zadnji številki sem trdil, da je list „Ljudska pravica“ pogorela, kar pa ni res. V zmotu so me zapeljale neke govornice o lastnikih „Ljudske pravice“ in krivico, ki sem jo listu s svojo trditvijo nehoti storil, s tem prav rad popravljam. — Z delavsko-kmečkim pozdravom! J.—

Severna ljubljanska okolica. Po številu naročnikov so Ižanci gotovo pred nami, delamo pa tudi mi. Delo ni nikjer tako težavno kakor tukaj, kjer so pomešani med seboj najrazličnejši stanovi: kmetje, napol kmetje in napol delavci, obrtniki, uradniki itd.; tudi ni nikjer bilo politično življenje tako razgibano kakor pri nas. Delamo od hiše do hiše, od moža do moža; prirejamo tudi sestanke, ki dobro uspevajo. Zbranih nas je bilo že do 50 iz vseh krajev. Polagoma se svita, „Slov. zemlja“ bo mo razširila tako, da se nam ne bo sramovati drugih krajev. — Z ljudskim pozdravom! Kmet-obrtnik.

Iz mariborskega okrožja. Ne oglašamo se dosti, gibljemo se pa prav pridno. Na Dravskem polju smo imeli že več lepo uspešnih sestankov. Tudi shodi uspevajo zelo dobro. V Framu pri Mariboru (desni breg) je bil nenavadno dobro obiskan od vseh slojev. Enako shod v Zg. Poljskavi, katerega se je udeležilo ljudstvo s Pragerskega, Črešnjevcem in iz obeh Poljskav. Udeležili so se jih v velikem številu tudi Pohorci. Povsod je govoril bivši kandidat Stanislav Lubienski. Vsi shodi in sestanki so potekali v najlepšem redu. Mladeniško življenje je tudi glavni predstavnik našega gibanja g. dr. Ve-koslav Kukovec. Dne 12. prejšnjega meseca je predaval pred odličnim občinstvom v klubu „Stari Maribor“ o preureditvi države. Debate se je udeležilo več mladih inteligentov z velikim razumevanjem. Dela pa dr. Kukovec tudi na deželi; imel je že nešteto zelo dobro uspešnih shodov in sestankov v Ljutomeru, Ptuj, Ormožu in drugod, na katere je prišlo ljudstvo od blizu in daleč. V spodnjem delu, v celjskem in šmarnem srezu, pa tudi drugod, dela požrtvovalno poslanec dr. Dobovišek. — Prekmurje se drži izredno dobro. Poleg imenovanih dela neumorno še bivši kandidat Franc Borič. Seveda je še mnogo drugih po vseh krajih, tako Payle Horvat, Kerencič itd., ki krepko dramijo ljudstvo. Mariborčan.

Novo mesto. Imena zaupnikov, na katere naj se odslej obračajo naši somišljeniki iz novomeškega okraja, prihodnjič. — Tajnik.

Griblje. Nedavno je prišla „Slov. zemlja“ tudi v našo vas in prav pridno roma od hiše do hiše. Vsi jo imamo radi, saj smo hrepeneli po takem glasilu že dolgo. Naša vas šteje 100 števil in 150 volilcev, ki smo vsi oddali svoje glasove za listo združene opozicije. Našemu gibanju hočemo ostati zvesti, ker le z

njim upamo priti do željene svobode in boljše bodočnosti. Razmere so pri nas težke, pa vam zato sporočam samo 7 naslovov; ti naročniki bodo potem posojali list dalje. Pozdrav vsem Slovincem! Š. M.

Iz Bele Krajine. Belokrajinski kmetje in delavci — trpini vseh trpinov — prosimo „Slov. zemlja“ za kotiček, ki naj v njem sporoči vsem Slovincem naše veliko veselje nad tem, da smo dobili svoj list. M. M.

Kamnik. Naš okraj je bil dolgo zavrt v temo, zdaj smo pa pridno na delu. Posebno mladina, ki hitro spregleduje in primerja preteklost s sedanostjo. Prihajajo tudi dosedanja nasprotniki. Vsi se uvrščajo kot navadni vojaki. Naše ljudstvo ni zlobno in bo rado odpustilo vsakomur, ki bo skušal popraviti svoje napa-ke z nesebičnim delom. Pridite torej vsi; v naših vrstah je prostora za vse poštene ljudi. Tudi „Slov. zemlja“ si pridno utira pot v naš okraj. Težko gre, ker ni denarja, pa bo že šlo z združenimi močmi. — Naprej, na delo, da naš okraj ne bo zaostajal za drugimi!

Kamniški obrtnik.

Iz Krškega. Pri nas se širi list bolj počasi, ker je gospodarska stiska v našem okraju izredno velika. Nedavno sem obhodil skoro ves okraj; skoro povsod ista slika: pomanjkanje. Ljudje radi postrežejo z vsem, če vidijo, da imajo pred seboj prijatelja — dajo sadja, grozdja, vina, kokoš, skratka vse, kar imajo; le denarja ne, ki ga nimajo niti za najpo-trebnejše. Za vaše gibanje se zanimajo povsod; v njem vidijo edino rešitev. — Priporočam vodstvu v Ljubljani, da razmišlja o tem, če ne bi kazalo razširjati „Slov. zemlja“ tako, da bi jo preje-mali zaupniki po več izvodov po znižani ceni. (To se ž godi in damo celo po-pust.) F. K., trgovec.

Iz novomeškega okraja. Dolenjci smo po navadi bolj pohlevni, če je tre-ba prijeti za delo, se pa ne ustrašimo nikogar. Govorimo le pri poliču vina, kadar ga imamo, drugače smo bolj tihi in več mislimo. Če se danes oglašamo, se ne zato, da bi se pobahali, ampak da povemo drugim krajem za zgrad: Naš okraj je že ves obdelan! Naláš smo molčali — ni vse bučna beseda; ni do-bro samo tisto, kar se obeša na veliki zvon. Drobno delo, tiha agitacija od moža do moža je več vredna ko vse drugo. Ne vemo, kako je drugod — pri nas je tako. Zdaj gremo na delo za „Slov. zemlja“; prihodnje, četrte števil-ke, smo naročili 200 izvodov več. — Krepak kmečko-delavski pozdrav vsem čitateljem! Na meščene c.

Št. Vid pri Stični. „Slov. zemlja“ je v našem okraju že precej razširjena. Vsi jo berejo z največjim zanimanjem in odobravajo njeno besedo. Le škoda, da izhaja tako redko. Ko minejo jesenska dela, jo bomo skušali še bolj razširiti. Šli bomo tudi v sosednje kraje. Naš okraj je gorat in ga je težko obhoditi. Pozivam vse, ki še niso poravnali naročnine, da jo čim prej poravnajo. Res je težava z denarjem; toda kjer ga ne zmore eden, naj se združita dva, trije, pa bo šlo. — Pozdravljam vse čitatelje najlepše! F. R., kmet.

Kočevsko. Pri nas bi moral biti pa-radiž, ker tukaj domuje kmečki mesija Janez Pucelj, večkratni minister, ljudski poslanec in sedaj senator. Pa je ravno narobe. Gotovo ga ni kraja na Sloven-skem, kjer bi bila stiska tako velika ka-kor pri nas. Dolgo smo upali, da nam bo kaj prinesla Pucljeva železnica, za ka-tero smo mu že postavljali slavoloke, pa je ostalo samo pri besedah. Pred zad-njimi volitvami jih je bilo tukaj veliko za Hodžero, ker ni bilo druge stranke, zdaj se pa vse nagiba k „Slov. zemlji“. V naš okraj je prihaja vedno več, po-sebno v Velike Lašče in ribniško oko-lico. Pošiljam Vam več naslovov; tiste,

ki bodo list dobili, pa prosim, da ga za-nesljivo naročijo.

Mandarinske. Odkar so se Kitajci mo-dernizirali in ne nosijo več kit, jih ime-nujemo Kineze. Kinezi so jako pridni in nadarjeni, pa tudi lokavi. Najbolj prebr-sani med njimi so uradniki ali mandarini. Nič redkega ni, da postane tak mandarin celo general. V naslednjem navajamo par mandarinskih; znabiti je katera uporabna tudi pri nas. — Kadar ne govoriš resnice, drži figo v žepu; figa v žepu te odveže že v naprej greha. — Pazi, da ne bodo drugi tiščali fige v žepu, kadar govore s teboj; to je zastran laži in ker se v tuj žep lažje poseže, če ni roke v njem. — Pusti vedno druge govoriti za sebe; druge lahko za-fajš, o sebi pa ne moreš reči, da si la-gal. — Javno nastopaj vedno le za re-

Iz ižanskih hribov

Ižanci smo znani daleč naokoli kot puntarji. Saj še danes naš mladi rod pre-peva tisto o ižanskem grofu, ki je „milo jokov“, ko so leta 1848. njegovi podložniki „vzdignili rebeljon“, in morali priti iz Ljubljane dragonci, „da b' Ižancu v roke ne pršov.“ Tiste čase imamo iz pripove-dovanja svojih dedov tako v spominu, kakor bi jih bili sami doživeli. Pa tudi ni še dolgo, kar se je morala Ljubljana za-varovati pred Ižanci. To je bilo ob prvem praznovanju svetovnega delavskega praz-nika, 1. maja. Tedaj so vojaki in orožniki zastražili vse dohode v mesto. Naši so-mišljeniki na ljubljanskem polju ižansko stran bolj malo poznajo in ne vedo, da je tudi v našem mladem pokolenju še dosti zavednega duha. Saj prihaja k nam „Slovenske zemlje“ neki več, kakor v vso ostalo ljubljansko okolico.

Pravijo, da spi pod našim črnim Kri-mom Kralj Matjaž, ki bo udaril, ko bo stiska najhujša. Pa slišimo, da imajo Me-žičani na Koroškem pod goro Peco tudi kralja Matjaža. Mi se ne bomo pripravili, kateri je pravi in mislimo le, da bo kralj Matjaž, kadar vstane, potreboval veliko vojsko kmetov in delavcev, a vojake bo jemal izpod Pece, izpod Krima in še iz-pod nekatere gore.

Za Igom je na jutranji strani Krima še dosti hribov. Po teh vodi občinska ce-sta na Kurešček in druge kraje, ki jih iz-letniki in smučarji iz Ljubljane precej poznajo. Saj je pa tudi res lepo v naših hriboh, in mi radi vidimo ljudi. Naša ce-sta, ki jo morajo vzdrževati želimeljci, pa dosti trpi. Najbolj zaradi voženj iz graščinskih in banovinskih gozdov. Po njej vozijo iz Mokra drva za vasi Golo, Škrilje, Studenec-Ig, Iška Loka, Matena, Brest, Staje, Kot, Iška vas in še za pol Ljubljane.

Po vojni so kmetje iz teh vasi zahte-vali, da naj dobi v last zemljo tisti, ki jo potrebuje in obdeluje. Ustanovili so za-drugo agrarnih interesentov, katera deluje že več let. Na pritiskanje kmetov so do-ločili, da bi moral dobiti vsak interesent na leto 16 m³ drv zastoj. Razlastitev gra-ščinskih gozdov nas pa ni zadovoljila, ker ni toliko koristila kmetom, kakor razni gospodi. Lani so prizadeti kmetje od do-ločenega deleža drv dobili le še vsak štiri kubične metre po 12 Din. Letos so se že večkrat oglašili, dobili pa še niso nič. Gozdna uprava se izgovarja, da še ni do-bila višjega naloga. Odposlanstvu kme-tov je uradnik rekel, da bo imel odbor začasne gozdne uprave šele čez en mesec sejo. Ko so odposlanci dejali, da nekateri kmetje že od pomladi prosijo in čakajo na drva, ki jim gredo, so dobili odgovor, da nemara sploh nihče ne bo dobil tega, kar mu gre. Da se ne sme več posekati, kakor v enem letu priraste. Torej tako! Tisti, ki so dobili gozde v upravo, so od začetka sekali vsevprek ter oddajali les velikim trgovcem in kmetom; nič se niso brigali, koliko je priraslo.

Zdaj so se pa na mah poskrili za gozdne zakone in računajo še tista drva,

veže; tvoji bogati prijatelji ti tega ne bodo zamerili, vedoč, da si v resnici na njihovi strani. — Če je tvoj tekmeč krstil svoje podjetje za „Podplat“, imenuj ti svoje „Templanec“; kajti čevlji se tem-plajo, ne podplatajo. — Kadar drugi še-petajo, govori ti glasno; če vpijejo, zdvijaj; sploh bodi vedno glasnejši od njih. — Sosedje te prezirajo; češ, da nič ne veljaš. Pri kajonih si pridobiš ugled, če prirediš veliko gostijo ter povabiš nanjo vse sosedne guvernerje in druge imenit-nike. Na vabilo ne pozabi zapisati: Povab-ljeni so tudi vsi ministri. Povabljeni bodo prišli že zastran ministrov. Tvoji sosedi bodo popokali od zavisti pri pogledu na tako imenitno družbo. Nič zato, če mini-strov ne bo; ti reci: Oprostite, gospoda, ministri imajo pravkar sejo.

ki jih dajo komu kvečjemu štiri metre, po 24 Din. Drva iz najboljšega graščin-skega gozda v Mokrcu veljajo pa celo od 24 do 35 Din in so potemtakem skoro dražja kakor obdelan les.

V mestu malokdo ve, koliko truda in denarja stane, preden je voz drva na trg postavljen. Na en voz ne naložiš v naših krajih več kakor po tri metre. Za te tri metre je treba tri dni. Prvi dan morata dva človeka posekati in razžagati drevo ter razklati panje in zložiti drva. Drugi dan jih voznik naloži in s parom živine zapelje domov. Tretji dan jih pa voznik s parom živine postavi v Ljubljano na trg. Poleg tega, kar mora dati kmet za drva v gozdu, mora plačati na mitnici še 12 Din, (8 Din trošarine in 4 Din užitni-ne). Drva so v Ljubljani po 60 do 70 Din meter. Če gre dobro, dobi torej za voz 180 do 120 Din. In zdaj, ljudje božji, od-računajte stroške za drevo v gozdu in stroške na mitnici, pa boste videli, koliko ostane. In to kar ostane, je plača za štiri dni človeškega dela in za dva dni dela s parom živine. Ali je to človeško plačilo za nečloveški trud? Kje je hrana, kje je krma, kje odškodnina za orodje in vpre-go? S čim naj si kupujemo obleko, kako naj pošiljamo otroke v šolo, plačujemo sol, vžigalice in svečavo, zavarovalnino, davke, kovača in še sto in sto drugega? Ali sploh veste v mestu, koliko trpimo mi kmetje v hriboh?!

Pa če bi človek gladko v Ljubljano pripeljal, prodal in denar spravil, naj bi že bilo. Ali še hujša muka kakor v gozdu, je na trgu. Ljudje ogledujejo, obračajo polena, izprašujejo in godrnjajo. Reve-žem ne zamerimo, siromaki so, kakor mi, vsak dinar jih boli. Ti so vsaj nekoliko vljudni z nami. Ali pred tistimi, ki imajo, stojimo dostikrat kakor berači. Čakamo, ponujamo, prosimo, zazvoni poldan in mi še nismo prodali. Popoldne hajdi po me-stu od veže do veže. Tedaj je strašno. Trdo si delal z živino vred, pa ne spraviš svojega dela v denar. Ljudje brijejo nor-ca iz tebe, izprašujejo te za šalo, in na-zadnje prodaš v obupju voz drv za 150 ali celo za samo 100 Din. Zgodilo se je že letos, da je kmet prodal drva za 100 Din, pa je moral priti še enkrat v mesto po denar, ker ga kupec takrat ni imel.

Vidite, tako se godi nam kmetom v ižanskih hriboh. Naša zemlja je težka in skopa, dosti je truda, malo pridelka. Vča-sih so nam pomagala drva, zdaj tudi s tem ni nič. S Škrilj in Golega se na več krajih prav lepo vidi cesta proti Ljub-ljani. Včasih tuje samo zato zvečer malo delj posede, da opazujejo dolgo vrsto luči, ki se vlečejo kakor ognjena kača od Ljubljane proti Igu. To so svetilke na vo-zeh drvarjev. Nekdaj so vozniki veselo pokali z bičem, zdaj je vse tiho. Letos je še posebno hudo, zaradi suše moramo ho-diti z vozom uro daleč po grdi poti po vodo.

(Dalje prih.) Šteblaj Nikolaj, kmet, Škrilje 29, pošta Studenec-Ig.